

УДК 796.077.5:378.016

Катерина Володимирівна Гнатенко,

старший викладач кафедри української та іноземних мов

Харківської державної академії фізичної культури

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ»

Сучасний темп розвитку суспільства нашої держави ставить якісно нові завдання в галузі освіти і розвитку професійності – основної рушійної сили соціального і культурного прогресу. Глобальна мета освіти на сучасному етапі розвитку нашої країни – підготувати фахівця здатного реалізувати себе в складному, багатогранному і суперечливому світі, активно і творчо застосовувати отримані знання і тим самим сприяти розвитку культури всього суспільства.

Потрібно зазначити, що питанню формування та розвитку професійної культури фахівців різного профілю та спрямування у вітчизняній і зарубіжній педагогіці приділено достатньо багато уваги. Не дивлячись на це, саме поняття «професійна культура» не сформульовано достатньо безперечно та чітко. Це пояснюється тим, що поняття «професійна культура» не є простим механічним поєднанням двох понять: поняття «професіоналізм» і «культура», хоча і вказує на безпосередній взаємозв'язок з ними.

«Професійна культура – інтегроване поняття, що відображає досягнутий у трудовій діяльності рівень майстерності; означає творче ставлення до праці, здатність до прийняття рішень і їх оцінки одночасно с двох позицій – конкретно-технологічної та соціокультурної; формується на основі конструктивного об'єднання професійної та соціальної компетентності [4, с. 255].

При визначенні поняття професійної культури необхідно з'ясувати найважливіший складовий елемент цього терміну – поняття «культури».

«Культура» походить від латинського «cultura» – «обробіток, виховання, освіта, розвиток, шанування».

Зокрема, культура розглядається як:

– комплекс знань, вірувань, мистецтв, законів, моралі, звичаїв та інших здібностей і звичок, набутих людиною як членом суспільства [7];

– система зберігання і передачі соціального досвіду, основу якого становить досягнутий суспільством рівень розвитку сутнісних сил людини [3, с. 189].

Підсумовуючи сказане вище можна зробити висновок, що культура – це загальна сукупність всіх матеріальних і духовно-моральних цінностей, накопичених суспільством, а також сукупність всіх видів і способів опанувальної діяльності людини щодо їх освоєння, збереження, творення і поширення в суспільстві.

Що до другої складової поняття професійна культура, професії, то в перекладі з латинської вона означає заняття, робота. В якості базових елементів професії вчені виділяють спеціалізацію, а саме відділення від інших видів діяльності в рамках поділу праці, досить тривале застосування усталеного способу виконання завдання, а також джерело доходу, який забезпечує існування людини.

Професійна культура є одним з найважливіших соціокультурних чинників становлення майбутнього фахівця. Будучи елементом загальної культури, професійна культура майбутнього фахівця ґрунтується на загальноприйнятих духовно-моральних цінностях, нормах і правилах, а також способах взаємодії фахівця як одиниці тієї суспільної системи, до якої він належить. Однак загальну культуру відрізняють норми і стандарти життєдіяльності, загальні для людей незалежно від їх напрямку діяльності

Професійну культуру характеризують норми і стандарти, пов'язані з напрямком діяльності і специфічної взаємодії, а також з приналежністю фахівця до певної соціально-професійної групи.

Професійна культура майбутнього викладача фізичної культури, перш за все, включає в себе необхідні професійні знання, вміння і навички і професійний досвід, який допомагає застосовувати найбільш раціональні прийоми та підходи для ефективної діяльності і, насамперед, її результативності. Саме тому деякі вчені вважають, що професійна культура це сукупність спеціальних знань та досвіду їх реалізації в професійній діяльності.

Для професійної культури майбутніх тренерів-викладачів характерні певні морально-вольові якості, специфічні для сфери спорту і що є основою професійної етики. Тренер, як суб'єкт професійної діяльності у спорті, має певну сукупність ціннісних орієнтирів, які необхідні для спілкування, підтримки і нормально-го функціонування в професійній сфері з метою досягнення високих результатів

Моральні чинники у професійній культурі – це моральні переконання (обов'язок, готовність сумлінно і чесно працювати та навчати тощо).

Високий рівень професійної культури майбутнього викладача фізичної культури сприяє створенню морально здорової атмосфери в групі, класі, колективі, яка сприяє продуктивності навчання та тренування, підтримує позитивний емоційний настрій всіх вихованців тренера, попереджає виникнення конфліктів і забезпечує їх оптимальне розв'язання у разі виникнення. Тому деякі вчені під професійною культурою розуміють розвинене до високого рівня вміння використовувати наявні і породжувати нові стереотипи спілкування.

Поряд з моральним фактором великого значення в професійній культурі майбутнього тренера-викладача має й естетичний фактор.

Часто професійну культуру майбутнього викладача фізичної культури ототожнюють з такими поняттями як «професіоналізм» і «компетентність». Пов'язано це з тим, що професійна культура, як ми зазначили вище, передбачає досить високий рівень майстерності, досягнутий завдяки не тільки індивідуальним здібностям до певного виду спорту, а й здобутим досвідом в цій сфері. Щоб зрозуміти, в чому відмінність між цими складовими, розглянемо коротко сутність понять «професіоналізм тренера» і «компетентність тренера».

Під професіоналізмом тренера-викладача розуміють сукупність, набір особистісних характеристик фахівця, необхідних для успішного виконання навчально-тренувальної діяльності. З цієї точки зору поняття «професійна культура тренера» і «професіоналізм тренера» можуть виглядати рівнозначними. Однак поняття «професіоналізм» розкриває переважно технологічну, функціональну сторону діяльності тренера і може розглядатися як підсумок діяльності фахівця.

В цьому плані поняття професіоналізм ближче до поняття компетентності. Компетентність тренера – це характеристика особистості тренера-викладача, яка визначає виявлену ним готовність використовувати і вдосконалювати свої знання, вміння, досвід і особисті якості для успішної навчально-тренувальної діяльності, з метою досягнення високих показників. Як вважають вчені,

компетентність свідчить про відповідність фахівця вимогам певної професії.

До властивостей професійної культури майбутнього викладача фізичної культури можна віднести:

– інтегрованість, яка буде показувати вплив всіх компонентів професійної культури тренера-викладача на культуру фахівця в цілому, і загальний розвиток самої культури;

– соціальність, яка свідчить про те, що наявність високого рівня сформованості професійної культури майбутнього фахівця має не тільки особисте, а й суспільне значення;

– особистісний характер професійної культури, який означає опанування майбутнім тренером в процесі спеціальної підготовки професійно важливих знань, умінь і навичок, що мають для фахівця особистісне значення та зміст, оскільки можуть задовольнити потреби особистості у виконанні професійної навчально-тренувальної діяльності і здійсненні професійного зростання;

– динамічність і дієвість, які відображатимуть примусову мотиваційну силу професійної культури майбутнього викладача фізичної культури, її здатність регулювати напрямок розвитку особистісних якостей;

– безперервність, бо саме високий рівень професійної культури сприяє безперервному саморозвитку викладача в сфері своєї професійної діяльності з метою задоволення власних внутрішніх професійно спрямованих стимулів і підтримки на певному рівні своєї професійної культури.

Отже доходимо висновку, що до структури професійної культури особистості майбутнього викладача фізичної культури слід включити такі її якості: здібності, характер, темперамент, емоції, волю, мотивацію, соціальні установки.

Список бібліографічних посилань

1. Капська А. Й Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч.-метод. посіб. Київ : УДЦССМ, 2001. 200 с.
2. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Конев В. А. Онтология культуры. Избранные работы. Самара, 1998. 196 с.
4. Кононенко Б. И. Большой толковый словарь по культурологии. М. : Вече ; АСТ, 2003. 511 с.

5. Крылова Н. В. Культурология образования. М. : Народ. образование, 2000. 272 с.

6. Музалёв А. А. Профессиональная культура и ее роль в формировании профессиональных качеств специалиста в условиях профессионально-технической школы. *Молодой ученый*. 2014. № 4. С. 1040–1045. URL <https://moluch.ru/archive/63/9883/> (дата звернення: 21.04.2019).

7. Семёнов Ю. И. Тайлор, Эдуард // Культурология. XX век : энцикл. Т. 2. С. 279.

Одержано 23.04.2019

★

УДК 93/94:656.21

Тетяна Владиславна Головки,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри управління експлуатаційною роботою

Українського державного університету залізничного транспорту

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ВУЗЛІВ ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЇ З МОРСЬКИМИ І РІЧКОВИМИ ПОРТАМИ

За характером експлуатаційної роботи промислові вузли відносяться до вузлів з великими обсягами місцевої роботи, більшість з них є кінцевими. Суттєве значення в роботі промислових вузлів має чітка взаємодія залізничного зовнішнього і внутрішнього промислового транспорту. Встановлена наявність двох характерних способів залізничного обслуговування промислових підприємств: а) з концентрацією усіх операцій на одній станції; б) з розподілом роботи між декількома станціями вузла.

В результаті аналізу зроблені наступні основні висновки: а) для невеликих підприємств, як найбільш економічну слід рекомендувати схему вузла тупикового типу із урахуванням можливості в наступному перетворенні її у наскрізну. При маршрутному подаванні вагонів переваги має схема з послідовним розташуванням станції і навантажувально-розвантажувальних пристроїв, а при подаванні окремих груп вагонів – з паралельним їх розміщенням; б) для великих підприємств зі значними навантаженнями сировини і виходом готової продукції обов'язкове застосування схем із двобічним приєднанням. В залежності від